

ULOGA I ZNAČAJ SAVETA ZA ETIČKA PITANJA DRUŠTVA SUDIJA SRBIJE

Na Skupštini Društva sudija Srbije održanoj dana 25.01.2005. godine, na predlog Upravnog odbora Društva od 18.11.2004. godine, izmenjene su odredbe članova 14, 17, 25, 33, 34, 39 i 49 do 53 Statuta Društva, tako što je umesto Suda časti, kao organ Društva ustanovljen Savet za etička pitanja. Za razliku od Suda časti koji je mogao da izriče sankcije prema članovima Društva, ukoliko bi po sprovedenom postupku bilo utvrđeno da su svojim ponašanjem povredili Standarde sudijske etike, odluke Saveta su, kao što i sam naziv tela kaže, isključivo savetodavne prirode.

Uslovi za izbor i razrešenje članova Saveta, postupak izbora i razrešenja, kao i delokrug rada, definisani su odredbama članova 49 do 53 Statuta.

Prema ovim odredbama, Savet ima 7 članova, koje bira Upravni odbor Društva, a za članove Saveta mogu da budu birane sudije koje imaju najmanje 6 godina sudijskog staža iz sudova različitih nadležnosti. Članovi Upravnog i Nadzornog odbora, predsednici sudova i drugih tela koja odlučuju o statusu sudija ne mogu biti članovi Saveta. Članovi Saveta se biraju na period od 4 godine, s tim što se ne mogu birati više od dva puta uzastopno. Jedan od razloga za razrešenje člana Saveta je nesavesno obavljanje dužnosti, a odluku o tome donosi Savet, na predlog Upravnog odbora koji se donosi dvotrećinskom većinom glasova članova Odbora. Savet uređuje postupak, način rada i odlučivanja Saveta.

Odlukom Upravnog odbora za članove Saveta izabrani su: Vesna Vuković, sudija Okružnog suda u Pančevu, Zorana Delibašić, sudija Okružnog suda u Beogradu, Dragoslava Tabakov Tošić, sudija Opštinskog suda u Zrenjaninu, Vesko Krstajić, sudija Okružnog suda u Novom Sadu i Verica Stamenković, Radovan Đorđević i Živojin Gajić, sudije u penziji. Konstitutivna sednica Saveta održana je dana 01.07.2005. godine, na kojoj je za predsednika Saveta izabrana sudija Vesna Vuković, a za zamenika predsednika sudija Zorana Delibašić. Na sednici održanoj dana 17.10.2005. godine, Savet je doneo Poslovnik o radu Saveta, koji je objavljen na sajtu Društva, a biće objavljen i u Informatoru Društva. Ukoliko članovi Društva imaju primedbe na sadržinu pojedinih odredaba ili Poslovnika u celini, svoje obrazloženo mišljenje za izmenu i dopunu Poslovnika mogu dostaviti Savetu preko kancelarije Društva.

Prema Poslovniku, postupak pred Savetom može pokrenuti svako zainteresovano lice, uključujući i sudije, detaljno obrazloženim, potpisanim zahtevom, uz koji moraju biti priloženi dokazi. Predsednik Saveta ovlašćen je da nepotpune i nerazumljive zahteve vrati na ispravku i dopunu, a ukoliko nedostaci ne budu otklonjeni, zahtev se ne uzima u razmatranje.

Savet može razmatrati pitanja od interesa za pravosuđe i na sopstvenu inicijativu i s tim u vezi davati mišljenja.

Sva zainteresovana lica mogu se obratiti Savetu sa zahtevom za tumačenje isključivo pitanja koja se tiču etike. Zahteve koji nisu u njegovoj nadležnosti, Savet može da odbije da razmatra. Ukoliko smatra da to nije svrsishodno za pojedinačnog sudiju, interes sudstva ili javni interes u celini, Savet ima diskreciono pravo da odbije da da mišljenje ili preporuku.

Posebno se ističe da Savet ne može razmatrati zahteve koji se odnose na predmet sudskog ili disciplinskog postupka koji su u toku protiv sudija, ili za koje se može razumno očekivati da mogu biti predmet ovih postupaka, jer se time zadire u nadležnog Velikog personalnog veća i Nadzornog odbora.

Savet nije ovlašćen da ispituje pravilnost i zakonitost sudskih odluka i da procenjuje nepristrasnost postupajućeg sudije u predmetu koji je u toku u rukovođenju i upravljanju postupkom, uključujući i ocenu dokaza.

Razlozi za izuzeće članova Saveta i imunitet članova Saveta uređeni su kao i u važećim procesnim zakonima i Ustavu Republike Srbije.

Ponašanje sudija ceni se prema odredbama Standarda sudijske etike (usvojena na Upravnom odboru Društva 30.06.2003. godine) i međunarodno priznatih i usvojenih pravila o ponašanju sudija od strane OUN ("Bangolarska pravila" sudijskog ponašanja) i Saveta Evrope.

Postupak pred Savetom je hitan, jer se odluke moraju doneti najkasnije u roku od 30 dana od dana podnošenja zahteva. Sudija izvestilac određuje se po rotacionom principu i u obavezi je da u roku od 8 dana od prijema predmeta dostavi nacrt mišljenja u pismenoj formi ostalim članovima Saveta, koji su dužni da se u istom roku izjasne o predloženom mišljenju. Konačno mišljenje Saveta donosi se nakon izjašnjavanja svih članova Saveta dvotrećinskom većinom.

Ukoliko je o podnetom zahtevu Savet već odlučivao kroz drugi zahtev i doneo mišljenje koje je javno objavljeno, predsednik Saveta ovlašćen je da podnosiocu zahteva, bez sazivanja sednice Saveta, dostavi kopiju mišljenja. Kada se radi o postupku koji je izuzetno hitan, predsednik Saveta ovlašćen je da da preliminarno mišljenje, a konačnu odluku, koja je obavezujuća, daje Savet.

Odluke Saveta donose se kao formalna i neformalna mišljenja. Formalna mišljenja sadrže kratak stav koji predstavlja izreku mišljenja, obrazloženje o utvrđenim činjenicama i odredbe Standarda sudijske etike i međunarodno opšte prihvaćenih normi o pravilima sudijskog ponašanja, koje su primenjene na utvrđeno činjenično stanje. Mišljenja za koja Savet odluči da će ih javno objaviti, ne smeju sadržati podatke o imenima lica, nazivima sudova, mesta, kao i druge informacije na osnovu kojih se mogu identifikovati podnosioci zahteva, sud, ili koje drugo lice. Konačnu verziju mišljenja odobrava predsednik Saveta. Ova mišljenja dostavljaju se podnosiocu zahteva, svim članovima Saveta, svim Odeljenjima Društva, Vrhovnom sudu Srbije, Visokom savetu pravosuđa, Republičkom javnom tužiocu, pravnim fakultetima i advokatskim komorama, a objavljuju se u stručnim publikacijama i na sajtu Društva.

Neformalno mišljenje donosi se kada Savet smatra da pitanje nije od značaja za davanje formalnog mišljenja, ne mora biti obrazloženo i dostavlja se samo podnosiocu zahteva. Predsednik Saveta ovlašćen je da odmah da neformalno mišljenje, ali o tome mora obavetiti Savet bez odlaganja, koji donosi konačnu odluku, kao i u postupku po zahtevima koji se smatraju hitnim.

Odluke Saveta se mogu izmeniti, dopuniti i preinačiti u svako doba, bilo po zahtevu zainteresovanih lica, po sopstvenoj inicijativi ili inicijativi Vrhovnog suda. Izmenjena i dopunjena mišljenja objavljuju se i dostavljaju na isti način kao i ranije data mišljenja.

Sve podnete zahteve Savet je obradio. Trinaest, od petnaest do sada podnetih zahteva, Savetu su podnele stranke koje učestvuju u sudskim postupcima, a dva zahteva su podneta od strane sudija. Povodom jedanaest zahteva Savet se oglasio nenadležnim, jer su se odnosili na ispitivanje pravilnosti i zakonitosti sudskih odluka i pristranost sudija prilikom ocene dokaza. U četiri predmeta Savet je prihvatio nadležnost i doneo formalna mišljenja, koja će sa obrazloženjem, a u skladu sa Poslovníkom, biti distavljena i objavljena.

Imajući u vidu da je poverenje građana u rad pravosuđa poljuljano, Savet poziva sva zainteresovana lica, a pre svega članove Društva, da aktivno doprinesu njegovom radu, jer se bez njihove podrške ne može ostvariti cilj zbog koga je osnovan, a to je **USPOSTAVLJANJE VLADAVINE PRAVA**. U zemljama u tranziciji, kao što je naša, gde se zakoni donose u kratkom vremenskom periodu i vrlo brzo se menjaju, uloga suda je od velike važnosti, jer kada je zakon jasan, lako se primenjuje, a u suprotnom, sud kreira pravo tumačeći zakon, a što mogu samo stručne i odgovorne sudije od integriteta.